

fenīks

Vernieuwde onderbouw havo/vwo

Overzicht van de inhoud leerjaar 1, 2 en 3

Vanaf schooljaar 2024-2025 is er een nieuwe release van Feniks voor de onderbouw havo/vwo. Op de volgende pagina's vind je meer informatie over deze nieuwe release en een overzicht van de inhoud van leerjaar 1 tot en met 3.

Ontdek het **verleden**,
begrijp het **heden**.

Ontdek het **verleden**, begrijp het **heden**.

Nieuwe release onderbouw havo/vwo

In de nieuwe release is er onder andere extra aandacht voor relevantie en taalgebruik. De verschillen tussen havo en vwo zijn groter. En de verdeling van de lesstof over de leerjaren is aangepast, naar wens van docenten. Hieronder vind je meer uitgebreide informatie over de vernieuwingen.

Conceptuele aanpassingen

- Veel aandacht voor de relevantie van geschiedenis. In een apart hoofdstuk én met opdrachten in elke paragraaf waarin leerlingen actief bezig zijn met het nut van geschiedenis.
- Leerlingen maken op een motiverende manier kennis met de stof door de verhalende inleidingen van de hoofdstukken.
- Elke paragraaf opent met de leerdoelen, opdrachten zijn gekoppeld aan een leerdoel en bij de Afsluiting kunnen leerlingen hun beheersing ervan toetsen.
- Elk hoofdstuk bevat een paragraaf over wereldgeschiedenis zodat leerlingen ook leren over buiten-Europese geschiedenis.
- Elk hoofdstuk heeft een verdiepingsparagraaf, waarin de leerling op onderzoek gaat in die tijd.
- Online bieden we extra verdiepingsmateriaal door middel van een keuzemenu.
- In elk hoofdstuk oefenen leerlingen met historische vaardigheden. Naarmate de leerlingen verder zijn in de lesstof, oefenen ze steeds meer vaardigheden.

Groter verschil tussen havo en vwo

Het verschil tussen de editie voor havo/vwo en de editie voor vwo is vergroot:

- de paragraaf wereldgeschiedenis is voor beide edities geheel verschillend;
- er is meer verschil aangebracht in het taalgebruik. De tekstblokken in de vwo-editie zijn bijvoorbeeld langer dan in de havo/vwo-editie;
- er is meer verschil aangebracht in de opdrachten. De havo/vwo-editie bevat meer opdrachten op een lager niveau van de taxonomie van Bloom. De vwo-editie bevat meer opdrachten die moeilijkere, complexere bronnen bevragen;
- de leerdoelen en de hoeveelheid stof zijn voor beide edities hetzelfde.

Aangepaste lesstofverdeling

Alle inhoud is geactualiseerd, inclusief het toetsmateriaal. De verdeling van de lesstof over de verschillende leerjaren is aangepast:

- **leerjaar 1** behandelt de geschiedenis tot en met de late Middeleeuwen;
- **leerjaar 2** start bij de ontdekkingsreizen en stopt bij de start van de Eerste Wereldoorlog;
- **leerjaar 3** start bij de Eerste Wereldoorlog en loopt door tot de huidige tijd.

Elk leerjaar bevat vijf of zes chronologische hoofdstukken. Deze hoofdstukken bevatten alle stof die nodig is om de kerndoelen te dekken en leerlingen goed voor te bereiden op de bovenbouw. Daarnaast bevat Feniks ook thematische hoofdstukken. Deze hoofdstukken kun je inzetten als aanvulling op of vervanging van de chronologische hoofdstukken.

Inhoudsopgave leerjaar 1

Hoofdstuk

-
- 1. Introductie op het vak**
(Thematisch hoofdstuk)
- Paragraaf 1: De aard van geschiedenis en geschiedschrijving.
Paragraaf 2: De relevantie van geschiedenis.
-
- 2. Jagers, boeren en farao's**
- Paragraaf 1: Beetje evolutie, jager-verzamelaars.
Paragraaf 2: De landbouwrevolutie.
Paragraaf 3: Egypte, politiek-bestuurlijk.
Paragraaf 4: Egypte, sociaal-cultureel.
- Wereldgeschiedenis:*
H/v: Twee (andere) landbouw-stedelijke samenlevingen.
Vwo: Drie (andere) landbouw-stedelijke samenlevingen.
-
- 3. De Grieken**
- Paragraaf 1: Stadstaten, kolonisering, relaties met andere volken.
Paragraaf 2: Athene en Sparta (incl. bestuur) en de Perzische en Peloponnesische oorlogen.
Paragraaf 3: De Griekse cultuur.
Paragraaf 4: Het Perzische Rijk, Alexander de Grote en het hellenisme.
- Wereldgeschiedenis:*
H/v: China onder de Qin en de Han.
Vwo: Ontstaan en opkomst van het boeddhisme.
-
- 4. De Romeinen**
- Paragraaf 1: Van stadstaat tot wereldrijk (incl. succesfactoren).
Paragraaf 2: Bestuur van het Romeinse Rijk (zowel republiek als keizertijd).
Paragraaf 3: Leven aan de limes.
Paragraaf 4: Opkomst christendom en verval en einde West-Romeinse Rijk.
- Wereldgeschiedenis:*
H/v: De Feniciërs.
Vwo: De Maya's.
-
- 5. De Middeleeuwen: 500-1000**
- Paragraaf 1: De Franken en hun bestuur.
Paragraaf 2: De landbouwsamenleving (en Dorestad en de Noormannen).
Paragraaf 3: De verspreiding van het christendom.
Paragraaf 4: Ontstaan en verspreiding van de islam.
- Wereldgeschiedenis:*
H/v: Kiev-Roes.
Vwo: Het Byzantijnse Rijk.
-
- 6. De Middeleeuwen: 1000-1500**
- Paragraaf 1: De Middeleeuwse stad (en handel, ook internationaal).
Paragraaf 2: Centralisatie en staatsvorming in Engeland.
Paragraaf 3: Centralisatie en staatsvorming in Frankrijk.
Paragraaf 4: De kruistochten.
- Wereldgeschiedenis:*
H/v: Het Mongoolse Rijk.
Vwo: China in de tijd van de Ming.
-

Inhoudsopgave

In deze inhoudsopgave vind je een overzicht van de inhoud van leerjaar 1 tot en met 3 van de onderbouw havo/vwo. De inhoudelijke hoofdlijnen zijn voor havo/vwo en voor vwo gelijk, met uitzondering van de paragrafen wereldgeschiedenis en een paragraaf bij hoofdstuk 4 en 5 van leerjaar 3. Deze verschillen vind je in de inhoudsopgave terug bij de betreffende onderdelen.

Deze overzichten zijn onder voorbehoud. Voortschrijdend inzicht kan er tijdens het ontwikkelen van het materiaal toe leiden dat (bijvoorbeeld) deelonderwerpen verschoven of veranderd worden. De hoofdlijnen blijven echter ongewijzigd.

Hoofdstuk

1. Ontdekkingsreizen en de context daarvan

Paragraaf 1: Welke producten waren in Europa gewild, hoe kwam men eraan en waarom en hoe wilde men ze vanaf de vijftiende eeuw zelf gaan halen?
Paragraaf 2: De zoektocht naar de Oost (tot 1602, VOC in een volgend hoofdstuk).
Paragraaf 3: Columbus zoekt de Oost maar vindt iets anders; precolumbiaanse culturen; plantagekoloniën met slavernijsysteem.
Paragraaf 4: Gevolgen van de komst van Europeanen in Amerika (voor Amerika en voor Europa).

Wereldgeschiedenis:

H/v: Zheng He.

Vwo: De komst van Europeanen in Amerika door de ogen van Azteken en/of Inca's.

2. Renaissance, Reformatie en Nederlandse Opstand

Paragraaf 1: Renaissance en humanisme.
Paragraaf 2: De Reformatie.
Paragraaf 3: Karel V en zijn politiek; door tot aan Filips II en de vooravond van de Opstand.
Paragraaf 4: De Nederlandse Opstand.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Het Ottomaanse Rijk.

Vwo: Het Mogolrijk.

3. De Republiek in de zeventiende eeuw

Paragraaf 1: Economische situatie in de kust- en de landgewesten; moedernegotie; opkomst Amsterdam.
Paragraaf 2: VOC, bevoegdheden, handel en onderdrukking in Azië.
Paragraaf 3: WIC, kaapvaart, slavenhandel, Suriname als plantagekolonie, opkomst wereldeconomie.
Paragraaf 4: Cultuur, tolerantie (!) en wetenschappelijke revolutie: de Republiek in het laatste kwart van de zeventiende eeuw.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Inter-Afrikaanse slavernij, bijvoorbeeld bij de Oba en/of de Ashanti.

Vwo: 'Christenslaven' in Noord-Afrika.

4. Verlichting, Franse Revolutie en Napoleon

Paragraaf 1: De Verlichting.
Paragraaf 2: Het Ancien Régime.
Paragraaf 3: De Franse Revolutie.
Paragraaf 4: Napoleon, inclusief een beetje 'Nederland'.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Bolivar.

Vwo: Catharina de Grote.

5. Industriële Revolutie, sociale kwestie & enkele antwoorden daarop (ismen) en imperialisme

Paragraaf 1: Industriële Revolutie, stoomkracht, transportrevolutie.
Paragraaf 2: Sociale kwestie.
Paragraaf 3: Antwoorden op de sociale kwestie van liberalisme, sociaaldemocratie en communisme.
Paragraaf 4: Imperialisme, ook met Nederlands-Indië vanaf Cultuurstelsel.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Congo.

Vwo: Brits-Indië.

6. Politiek in de negentiende eeuw, inclusief emancipatiebewegingen

Paragraaf 1: Politiek-bestuurlijke ontwikkelingen 1813-1847; veel Nederland, beetje Europa.
Paragraaf 2: 1848 en Thorbecke.
Paragraaf 3: Emancipatiebewegingen; wie wilde wat en waarom?
Paragraaf 4: Abolitionisme.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Jane Adams.

Vwo: Kartini.

7. De Verenigde Staten (en de wording daarvan) (Thematisch hoofdstuk)

Paragraaf 1: Kolonisatie (met motieven) en relatie tussen kolonisten en inheemse bevolking.
Paragraaf 2: De Amerikaanse Revolutie.
Paragraaf 3: Noord en Zuid; overeenkomsten en verschillen. Frontier. Slavernij. Burgeroorlog.
Paragraaf 4: Massa-immigratie, industrialisatie. Modern imperialisme. (Hoofdstuk stopt bij 1914.)

Wereldgeschiedenis:

H/v: Brits-Indië.

Vwo: Japan (industrialisatie en imperialisme).

Inhoudsopgave leerjaar 3

Hoofdstuk

1. De Eerste Wereldoorlog

Paragraaf 1: Oorzaken van / aanloop naar WO1.
Paragraaf 2: Beginfase: van Sarajevo tot en met de Marne.
Paragraaf 3: Oorlogsleed, thuisfront, wereldoorlog (inclusief koloniën).
Paragraaf 4: Van Brest-Litovsk tot en met Versailles.

Wereldgeschiedenis:

H/v: De Armeense genocide.
Vwo: Duits Zuidwest-Afrika (imperialisme en WO1).

2. Rusland en de Sovjet-Unie

Paragraaf 1: De aard van het Russische keizerrijk rond 1900.
Paragraaf 2: 1917.
Paragraaf 3: Onder Lenin.
Paragraaf 4: Onder Stalin, inclusief de kenmerken van totalitarisme.
Hoofdstuk stopt eind jaren dertig (dus vóór Molotov-Ribbentrop).

Wereldgeschiedenis:

H/v: De opkomst van het communisme in China (t/m de Lange Mars).
Vwo: Henk Sneevliet en de Komintern.

3. Het interbellum

Paragraaf 1: De Verenigde Staten na de Eerste Wereldoorlog en Duitsland na de Eerste Wereldoorlog (tot midden jaren twintig).
Paragraaf 2: Roaring Twenties.
Paragraaf 3: Crisis in de Verenigde Staten en de aanpak daarvan door Hoover en Roosevelt.
Paragraaf 4: Duitsland en Nederland tijdens de crisis.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Brazilië in het interbellum.
Vwo: De opkomst van Japan als wereldmacht.

4. De Tweede Wereldoorlog

Paragraaf 1: Fascisme en nationaalsocialisme: ideologie en opmars.
Paragraaf 2: Militair overzicht van de tweede Wereldoorlog, ook in Azië (hv/) - incl. Jappenkampen (vwo).
Paragraaf 3: De bezetting van Nederland.
Paragraaf 4: De Holocaust.

Wereldgeschiedenis:

H/v: De Jappenkampen.
Vwo: De oorlog door Japanse ogen.

5. De Koude Oorlog

Paragraaf 1: De relatie tussen Oost en West in de vijf tot tien jaar vanaf Potsdam.
Paragraaf 2: Oost-Europa, Cuba en Vietnam (hv/) - Korea en Vietnam (vwo), periode ruwweg 1945-1970.
Paragraaf 3: Europese samenwerking, tot aan de EU.
Paragraaf 4: Het einde van de Koude Oorlog en de erfenis ervan.

Wereldgeschiedenis:

H/v: Communistisch China.
Vwo: Cuba.

6. Nederland na 1945

Paragraaf 1: (Sociaal-)economische ontwikkelingen in Nederland 1945-1975.
Paragraaf 2: Multiculturalisme. Dekolonisatieprocessen van Nederlands-Indië en Suriname zitten hierbij.
Paragraaf 3: Politiek. Verzuiling en ontzuiling, EU en kritiek daarop, populisme.
Paragraaf 4: Protest en emancipatie (jongeren en vrouwen, maar ook antiburgerlijk protest).

Wereldgeschiedenis:

H/v: Emigratie (uit Nederland).
Vwo: De dekolonisatie van Brits-Indië.

7. Het Midden-Oosten (Thematische hoofdstuk)

Paragraaf 1: Joods nationalisme en Arabisch nationalisme (aard, doelstellingen, motieven).
Paragraaf 2: Palestina in het interbellum, tot en met uitroeping staat Israël.
Paragraaf 3: Israël, de Palestijnen en de buurlanden, ongeveer 1950-2000.
Paragraaf 4: Fundamentalisme (van alle smaken), inclusief daaruit voortkomend terrorisme.

Wereldgeschiedenis:

H/v: De Verenigde Naties, toegespitst op Joegoslavië.
Vwo: De Verenigde Naties, toegespitst op Joegoslavië en Oekraïne.

feniks

Jouw vak doet ertoe.

Want jij maakt leerlingen nieuwsgierig met inspirerende verhalen. Zodat zij niet alleen enthousiast raken over gebeurtenissen van eeuwen geleden, maar ook het nú beter gaan begrijpen. Feniks biedt je daarbij houvast met actueel lesmateriaal, geschreven door ervaren docenten. Lesmateriaal met historisch beeldmateriaal en aansprekende opdrachten, waardoor leerlingen ontdekken waarom het verleden relevant is.

Ontdek het **verleden**,
begrijp het **heden**.

Scan de QR
om het leer- en
werkboek voor
leerjaar 1
havo/vwo te
bekijken!

Enthousiast over
Feniks?

Kijk op thiememeulenhoff.nl/feniks voor meer informatie, inkijkexemplaren en prijzen, of neem contact op met onze collega's voor een adviesgesprek bij jou op school via 033 - 448 3600 of vo@thiememeulenhoff.nl.